

bralna značka

UVODNIK

Bralna značka: vitalnost arhaizma

✍ **Marko Kravos**

predsednik Društva Bralna značka Slovenije - ZPMS

Knjigo imamo Slovenci namesto zlate podlage: določa nam specifično težo doma in veljavo v svetu. Ta arhaizem v naših bivanjskih navadah, ta naš odnos do bralne kulture se izkazuje danes kot nekaj dragocenega, saj se preko njega, na kulturni način, umeščamo v sonaravnne tokove duha in blaga. Z bukvami, kot bi rekli nekoč, z lepo potiskanimi stranmi ohranjamo že 573 let lastno izvirnost in se počutimo ob tem – kljub vsem zgodovinskim in novim nesrečam – doma na toplem, kot to velevala evropsko izročilo humanizma.

Ta naša rudnina se najizraziteje obdeluje pri Bralni znački. Tu si avtorji – ustvarjalci, knjižničarji, vzgojitelji, založniki in že kar nekaj podjetniških osebkov – podajajo roke, da bi branje ostalo temelj naše hiše, ograja našega vrta, v katerem gojimo domišljijo, znanje in kot naš najbolj senzibilen organ, naš jezik. Kako bi se človek, mlad ali star, ljubil brez razvitega izrastka v ustih!

Po našem odnosu do knjige je prepoznavna naša barka: kjer pristane, zaznajo njen izpodriv v morju časa, nje-

Bralna značka v življenju otrok prinaša knjige. © Društvo Bralna značka Slovenije

Knjiga in bralec sta najzlahtnejši par. Kdor bere, vidi več, njegov korak je daljši, njegov objem toplejši. Velja za punce in fante; take punce in taki fantje rastejo v Bralni znački. In ni lepšega kot biti z njimi.

Slavko Pregl, predsednik Bralne značke 2004–2008

no opremo za plovbo, uravnoteženost in prilagojenost na spremembe vremena. O vsem tem pričujejo »količniki« Bralne značke. Samo v letošnjem letu je podelila 34.000 knjig – nekaj za spodbudo, druge kot nagrado; v tekočem letu navedenarja k branju več kot 140.000 mladih bralcev, h katerim gre prišteti vse več bralnih krožkov za tretje življenjsko obdobje in za medgeneracijsko druženje. Prek milijona je prebranih knjig na leto,

za kar je zaslužnih več kot 7000 mentoric in mentorjev v Republiki Sloveniji, v zamejstvu in po svetu.

To naše premoženje ni zraslo čez noč, saj smo nastali pred 64 leti. In zelo verjetno je, da je bilo kdaj zajetih v našo plemenito igro vsaj 90 odstotkov Slovencev. Še vedno se radovedno oziramo za novimi priložnostmi in izkušnjami: povezujemo se in svoje izkušnje in izume preverjamo s sorodnimi

organizacijami doma in na tujem, kot sta IBBY in FELA. Sodelujemo na knjižnih sejnih in kongresih, seminarjih in mednarodnih podjih, kjer se razpravlja o zagatah v dobi digitalnih medijev in regenerativnih učinkih branja na klasičnih vezeninah iz papirja. Pa o družbeni kohezivnosti in bolj homogeni razporeditvi umetniških in kulturnih dobrin v bolj odročne kraje. Vse to zaznavamo in na še marsikaj takega

se odzivamo, kolikor je mogoče uspešno. Bralna značka je arhaizem, saj kovinskih značk nihče več ne podeljuje. A je tudi arhivski pridelek slovenskega duha: zato skrbno negujemo blagovno znamko domačega pridelka, ki je obenem popotna listina za naše pohajanje po planetu in vabilni izvesek za tuje goste. Kozmopolitska je kot iskrivo vino in starožitna kot rdeč nagelj na oknu naše domačije. ✕

NA KRATKO

Slavnostna podelitev slikanic za prvošolce

V tednu otroka med 2. in 8. oktobrom so prvošolčki po vsej Sloveniji prejeli darilno slikanico *Hiša selivka* Marka Kravosa, ki jo je ilustrirala Erika Cunja. Tako so pri Bralni znački tudi letos slovesno zaznamovali začetek bralnega leta, hkrati pa počastili 70 let Zveze prijateljev mladine. Povabilo k branju so pripravili s podporo Javne agencije za knjigo RS, podjetja Hofer in SVIZ Slovenije. Skupno so natisnili kar 25.000 izvodov, kar pomeni, da je slikanica našla svoj dom v vseh družinah prvošolcev v Sloveniji, pa tudi v družinah otrok v slovenskem zamejskem in zdonskem prostoru.

Podarjene naročnine na otroške revije

Že četrto leto zapored Društvo Bralna značka Slovenija – ZPMS s projektom celoletnih naročnin na reviji *Ciciban* in *Cicido* nadaljuje prizadevanja za podporo bralni pismenosti in bralni kulturi v družinah, pri čemer tesno sodeluje z mrežo Zveze prijateljev mladine Slovenije. Tako so na začetku šolskega leta s pomočjo podjetja Krka mladim bralcem iz socialno šibkejšega okolja s celoletnimi naročninami na reviji

Cicido ali *Ciciban* odprli vrata v svet branja. Izjemno pomembno je, da bodo otroci prejeli revijo vsak mesec celo šolsko leto, ob tem pa bodo deležni tudi knjižnih daril in spletnih spodbud, ki spremljajo reviji. 50 celoletnih naročnin na reviji *Cicido* in *Ciciban* so družinam v vseh 12 statističnih regijah Slovenije razdelili ZPM Moste - Polje, MDPM za Goriško, MDPM Ajdovščina, MZPM Velenje, ZPM Idrija, DPM Metlika, DPM Mojca Novo mesto, DPM Maribor, Dobrodavno društvo Pomagajmo odprtih src in ZPM Krško.

Beremo skupaj

Nacionalni mesec skupnega branja – NMSB 2023, ki ga organizirajo Bralno društvo Slovenije, Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, Društvo slovenskih pisateljev, Mariborska knjižnica, Mestna knjižnica Kranj in Mestna knjižnica Ljubljana, Slovenska sekcija IBBY, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Zveza splošnih knjižnic Slovenije skupaj s partnerji in podporniki, je potekal med 8. septembrom (mednarodni dan pismenosti) in 8. oktobrom (do zaključka tedna otroka). Nacionalni mesec skupnega branja 2023 je potekal pod častnim pokroviteljstvom predsednice Republike Slovenije dr. Nataše Pirc Musar. Letošnji NMSB je posebno

pozornost namenjal promociji nacionalnih projektov za spodbujanje branja in bralne pismenosti v domačem in mednarodnem prostoru, v luči Slovenije kot častne gostje na letošnjem Frankfurtškem knjižnem sejmu in prihodnje leto na knjižnem sejmu otroške in mladinske literature v Bologni. Posebna pozornost je bila namenjena tudi branju strokovne literature in medgeneracijskemu branju. Ilustracija za NMSB 2023 je nastala v okviru projekta Slovenski knjižnično-muzejski mega kviz Mestne knjižnice Ljubljana. Avtor ilustracije je stripar, ilustrator in pisatelj Ivan Mitrevski.

Zbirka Zlata bralka, zlati bralec

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS s pomočjo sponzorjev že 20 let nagraduje zlate bralce, to so osnovnošolci, ki so vsa leta šolanja brali za bralno značko. Knjižno darilo dobijo za svoje vztrajno branje. Zlati bralci knjižno darilo prejmejo ob zaključku šolskega leta, ko končujejo osnovno šolanje. V zbirki so našle prostor tudi knjige za prvošolce in prvošolke. Darilne knjige so kakovostna, po večini nagrada slovenska leposlovna in/ali poljudnoznanstvena dela (dobitnice večernice, desetnice, priznanja zlata hruška in drugih nagrad). Tako postopoma nastaja posebna knjižna zbirka Bralne značke, Zlata bralka, zlati bralec. Maja letos so devetošolci prejeli knjigo *50 abstraktnih izumov*. Kako razumeti svet dr. Tine Bilban z ilustracijami Ivana Mitrevskega. Prve knjige iz zbirke Zlata bralka, zlati bralec so v Društvu Bralna značka Slovenije – ZPMS podarili devetošolcem v šolskem letu 2003/2004, dvajsetim generacijam zlatih bralk in bralcev pa je društvo podarilo že 340.500 knjig. Prve knjige za prvošolce so izdali v šolskem letu 2004/2005 in jih do sedaj podarili 364.000. Če temu dodamo še

knjige iz drugih darilnih akcij, je Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS v zadnjih 20 letih razdelilo skupno že 729.500 knjig.

Bralna značka na Frankfurtškem knjižnem sejmu

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS se je predstavilo tudi na nedavnem Frankfurtškem knjižnem sejmu, v okviru gostovanja Slovenije kot častne gostje. V slovenskem paviljonu so organizirali okroglo mizo *Čudežni dotik promotorjev branja*. Udeleženci okrogle mize so razpravljali o vlogi promotorjev branja v sodobni medijski krajini prek raziskovanja nacionalnih bralnih kampanj in vloge nagrajencev otroške književnosti v tovrstnih kampanjah. V pogovoru so sodelovali: Snježana Berak, predstavnica Bralnega društva Hrvaške in nacionalne kampanja *Čitaj mi!*, Áine Ní Ghlinn, irska otroška pisateljica in pesnica, Petra Potočnik, predstavnica Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS, ter Triin Soone, direktorica Estonskega centra za otroško in mladinsko književnost. ✕

Pripravila Manca Rošin